

Nieuwsbrief

De ontwikkeling in de WIA, het coalitieakkoord en de gevolgen voor verzekeraars

1. Inleiding

De instroom in de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) blijft onverminderd toenemen. Uit publicaties van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) blijkt dat keer op keer. Geprognostiseerde trends blijken vaak achterhaald en de realiteit is dat er meer instroom is dan voorspeld. Als redenen hiervan worden gegeven: toename psychische gezondheid, langdurige covid en de 60-plus maatregel. Het UWV lijkt hiermee alleen op hoofdlijnen de toename te kunnen verklaren.

Daarnaast kampt het UWV, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de WIA, met capaciteitsproblemen bij de medische beoordelingen. De complexiteit in de WIA-wetgeving bijvoorbeeld bij het vaststellen van wel of geen duurzame ziekte en het vaststellen hoeveel iemand nog in staat is om te werken (restverdiencapaciteit) helpt hierbij niet.

In deze nieuwsbrief wordt een blik geworpen op de toekomst van de WIA en de gevolgen van de toename van arbeidsongeschiktheid in Nederland. Hierbij is het recentelijk opgestelde coalitieakkoord ook van invloed. Wij hebben de gevolgen voor verzekeraars in kaart gebracht.

Bijgaand volgt een uiteenzetting over de recente ontwikkeling van de WIA en een blik op de toekomstige verwachte ontwikkelingen.

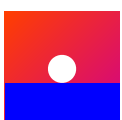
2. Recente ontwikkelingen WIA

Drijvende krachten achter stijgende instroom (2018-2024)

De WIA-instroom nam tussen 2018 en 2024 met bijna 60% toe. Demografie, beleidswijzigingen en uitvoeringsproblematiek verklaren samen ruim de helft van deze stijging. Daarnaast zorgt een toename van langdurige ziekte, waaronder post-covid en psychische klachten, voor een structureel hogere instroom. De krapte op de arbeidsmarkt draagt naar alle waarschijnlijkheid eveneens bij. Er is een verband tussen een krappe arbeidsmarkt en hoger en langduriger ziekteverzuim.

60-plusmaatregel

De 60-plusmaatregel is een tijdelijke UWV-regeling die een vereenvoudigde WIA-beoordeling mogelijk maakt voor 60-plussers. Deze vereenvoudigde beoordeling, die van 2022-2024 van kracht was, heeft de instroom onder 60-plussers verhoogd met zowel meer aanvragen als meer toekenningen. Doordat 60-plussers als

Sprenkels

In control
komen en
blijven

gevolg van de 60-plusmaatregel direct instromen in de categorie WGA 80-100%, is er vanuit financieel oogpunt een minder grote prikkel tot werkhervatting. Daarnaast zorgt de maatregel voor minder inzet op re-integratie, waardoor arbeidsdeelname structureel afneemt. Hoewel de maatregel tijdelijk verlichting biedt bij UWV, versterkt zij op langere termijn de druk op de WIA.

3. Toekomst WIA

WIA groeit structureel door tot minstens 2060

Volgens recente publicaties van het UWV stijgt de WIA-populatie naar ca. 731.000 in 2060, een groei van 85% t.o.v. 2022. Deze toename wordt vooral veroorzaakt door demografische ontwikkelingen, zoals een groeiende en vergrijzende beroepsbevolking. Daarnaast zorgt de stijgende AOW-leeftijd ervoor dat mensen langer risico lopen om in te stromen in de WIA. Als de recente toenemende trend van psychische aandoeningen zich doorzet, neemt ook de instroom van langdurige ziekte van jaar op jaar toe. De WIA is bovendien nog niet volledig ingegroeid en zal pas rond 2055–2060 stabiliseren, omdat van de werkenden in 2022 de komende jaren tot rond 2060 nog mensen in de WIA zullen belanden.

Uitvoeringscrisis bij UWV

Het tekort aan verzekeringsartsen leidt tot fors oplopende achterstanden, met mogelijke wachttijden richting 100.000 beoordelingen in 2027 en 200.000 in 2030. Hierdoor worden vaker voorschotten verstrekt, wat de geregistreerde instroom kunstmatig verhoogt. Ook leidt het uitblijven van tijdige beoordelingen tot langere perioden van onzekerheid voor werknemers en werkgevers. Deze situatie zet het fundament van het stelsel onder druk.

Als gevolg van de oplopende achterstanden is de 60-plus maatregel wederom van 2025 tot 2027 ingevoerd om beoordelingen sneller en soepeler te laten verlopen.

Onafhankelijke Commissie Toekomst Arbeidsongeschiktheidsstelsel (OCTAS)

Eind 2022 is de OCTAS opgericht. Deze commissie bestaat uit een onafhankelijke groep deskundigen en is door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gevraagd om oplossingsrichtingen te ontwikkelen voor het arbeidsongeschiktheidsstelsel voor de middellange en lange termijn.

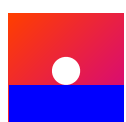
De commissie heeft in haar eindrapport een drietal varianten uitgewerkt voor toekomstige aanpak van arbeidsongeschiktheid.

- Variant 1 – “Huidig stelsel beter” richt zich op vereenvoudiging en het verminderen van knelpunten, maar verhoogt de uitgaven.
- Variant 2 – “Werk staat voorop” plaatst re-integratie vóór beoordeling, wat goed past bij een krappe arbeidsmarkt, maar uitvoeringstechnisch risicovol is.
- Variant 3 – “Basis voor werkenden” introduceert een uniforme basisverzekering voor alle werkenden, wat gelijkheid vergroot maar kosten verhoogt. Voor werknemers wordt daarnaast een verplichte aanvullende verzekering voorgesteld.

Elke variant vergt herontwerp van verzekeringsproducten en dienstverlening.

Premie- en financieringsdruk

De werkgeverspremies voor de WGA en Ziektewet, waaronder de werkhervattingskaspremies, stijgen. In 2026 is deze stijging fors. Dit weerspiegelt de structurele druk op de financiering van arbeidsongeschiktheid. Hogere instroom, herstelacties en demografische trends duwen premies omhoog. Voor werkgevers leidt dit tot hogere lasten, wat de vraag naar aanvullende verzekeringen en Eigenrisicodragerschap (ERD) kan versterken.

Visie over maatregelen algemeen

Voor de WIA en het onder controle krijgen van de toename van arbeidsongeschiktheid is het volgende van belang:

- Versterking van preventie en re-integratie, vooral op mentale gezondheid, om structurele instroom te beperken. Vroege signalering en interventies kunnen langdurige uitval voorkomen. Investeren in vitaliteit levert zowel maatschappelijk als financieel rendement op.
- Ontwikkeling van nieuwe productvormen door verzekeraars die anticiperen op mogelijke OCTAS-hervormingen. Hierdoor blijft het verzekeringsaanbod toekomstbestendig.
- Verzekeraars kunnen zich als strategische partner in publiek-private-samenwerking positioneren en ondersteuning bieden in voorbereidende medische beoordelingen en case-management. Dit vergroot zowel maatschappelijke waarde als operationele voorspelbaarheid.
- Verzekeraars kunnen zich in hun strategie richten op 55-plussers en ten behoeve daarvan investeren in mobiliteit, omscholing en loondoorwerkmogelijkheden. Deze groep bepaalt voor een groot deel de toekomstige kostenontwikkeling binnen de WIA.

Eenzijds wordt de toekomstige instroom in de WIA bepaald door demografische ontwikkelingen, anderzijds zijn de werkdruk en de uitvoeringscapaciteit facetten waarop ingegrepen kan worden. Zonder ingrijpen groeit de instroom verder en stijgen kosten blijvend.

Januari nota UWV

Onlangs heeft het UWV de januarinota 2026 gepubliceerd. Hierin wordt o.a. ingegaan op ontwikkelingen in de WIA. Op hoofdlijnen concludeert het UWV het volgende:

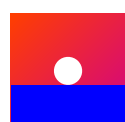
- De WIA-instroom in 2025 is ten opzichte van de door het UWV gepubliceerde cijfers in de juninota 2025 toegenomen met 1,5%. De instroom in de WGA is met +3% toegenomen en de instroom in de Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA) met 7% gedaald.
- De geprognostiseerde WIA-instroom voor 2026 is ten opzichte van de juninota toegenomen met 11% (+16% WGA en -7% IVA). Als redenen worden langdurige covid en psychische aandoeningen genoemd bij jonger dan 60-jarigen.
- De WGA-uitstroom is in 2025 volgens de januarinota 1,5% lager dan in de juninota geraamd. Voor 2026 is de WGA-uitstroom 6% lager geraamd dan in juni het geval was. Over de hogere uitstroomverwachting wordt geen nadere toelichting gegeven.
- De IVA-uitstroom is voor 2026 verondersteld onveranderd te zullen blijven.

De conclusie is dat vooral de WGA-prognoses voor 2026, die in juni 2025 zijn gemaakt, in januari 2026 achterhaald zijn: de WGA-instroom wordt 16% hoger verondersteld en de WGA-uitstroom 6% lager. Op totaalniveau stijgt de instroom in de WIA steeds meer. In relatief korte tijd zijn de UWV-prognoses flink naar boven bijgesteld.

Coalitieakkoord

Recentelijk hebben D66, CDA en de VVD een coalitietakkoord opgesteld. Hierin wordt ook ingegaan op de sociale zekerheid. De kernpunten over WIA en arbeidsongeschiktheid zijn als volgt:

- Het stelsel voor arbeidsongeschiktheid wordt hervormd omdat het vastloopt en onuitvoerbaar is.
- De IVA voor nieuwe gevallen wordt per 2030 afgeschaft om de WIA uitvoerbaar te houden.

- Er komt meer nadruk op activering: samenwerking tussen artsen, meer re-integratie en strengere voorwaarden bij herbeoordelingen.
- Preventie en vroeg ingrijpen tijdens ziekte worden versterkt om instroom in de WIA te verminderen.
- Op de langere termijn wordt toegewerkt naar een fundamentele herziening gericht op snelle begeleiding naar werk en robuuste uitvoering.
- Vanaf 2029 is beoogd om het maximumdagloon te korten met 20%.

Daarnaast is in het coalitieakkoord bepaald dat de maximale Werkloosheidswet (WW)-periode gekort wordt van 2 naar 1 jaar. Hierdoor zal ook de loongerelateerde periode in de WIA volgens verwachting verkort worden naar 1 jaar, omdat de duur van beiden op basis van het arbeidsverleden is vastgesteld. De loongerelateerde periode wordt mede gezien als overbrugging gedurende de WW-periode bij ontslag.

De komende periode moet uitwijzen welke elementen van de versobering uit het coalitieakkoord overeind blijven. De oppositiepartijen zullen hiervoor deels moeten instemmen, waarna het aan de sociale partners is om hierover te onderhandelen.

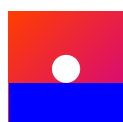
Hoe dan ook zullen de gevolgen voor verzekeraars naar verwachting groot zijn.

Gevolgen verzekeraars

De bovenstaande veranderingen kunnen voor verzekeraars aanzienlijke impact hebben op hun WIA-productaanbod. Op hoofdlijnen komt het neer op het volgende:

- De WGA-ERD-producten zullen minder uitkeren door de kortere loongerelateerde uitkeringsduur, aangezien deze meebeweegt met de verkorting van de WW-periode naar maximaal 1 jaar in plaats van 2.

- Door de afschaffing van de IVA verdwijnt de categorie volledig en duurzaam arbeidsongeschikt. Deze groep stroomt in de categorie WGA 80-100 (niet duurzaam arbeidsongeschikt) en moeten periodiek worden herkeurd. Door bestaande uitvoeringsachterstanden is het aan-nemelijk dat deze herkeuringen niet tijdig kunnen worden uitgevoerd, waardoor de uitstroomkansen lager liggen dan verwacht. Dit effect is niet ingeprijsd in de lopende verzekeringscontracten.
- De hogere instroom in de WGA 80-100 is niet ingeprijsd in lopende contracten en kan daardoor grote gevolgen hebben voor verzekeraars. Ook bij nieuwe business of contractverlengingen zal de instroom hoger liggen, waardoor verzekeraars hun premies fors moeten verhogen.
- De vraag is of deze prijsstijging competitief is ten opzichte van de UWV-premiestelling, waardoor de ERD-markt op den duur mogelijk verdwijnt. Als het UWV de verhoogde instroom in de WGA als gevolg van het verdwijnen van de IVA één op één meeneemt in de vaststelling van de WGA-premies, kunnen de gevolgen beperkt zijn.
- Voor mensen die in plaats van de IVA nu in de WGA 80-100 terechtkomen, daalt de uitkering van 75% naar 70% van het (maximum)dagloon. Daarnaast wordt het maximumdagloon in 2029 met 20% verlaagd. Dit kan voor verzekeraars een kans zijn om dit inkomensverlies te verzekeren.
- Door een verkorting van de loongerelateerde periode en de verlaging van het maximum dagloon zal het WGA-hiaat groter worden. Om de uitkering voor langdurig arbeidsongeschikten op hetzelfde niveau te houden, dienen de WGA-hiaat producten te worden aangepast en uitgebreid. Daarbij verschuift de dekking van een verkorte, hogere uitkering in de loongerelateerde periode naar een lagere en langdurige WGA-vervolguitkering.

- Mede door de verlaging van het maximumdagloon met 20% per 2029 zullen excedentproducten veranderen. De hogere instroom in de WGA 80-100 leidt tot een toenemende behoefte aan aanvulling voor deze populatie, specifiek voor (een deel van) het loon boven het maximumdagloon.

Sprenkels denkt graag met u mee!

De uitdaging voor verzekeraars is om een evenwichtige WIA-productportefeuille te hebben die maatschappelijk relevant is en voldoende winstgevend kan zijn. Arbeidsongeschiktheid staat hoog op de agenda van onze nieuwe regering. Dit vraagt aanpassingsvermogen van verzekeraars

Sprenkels kan op verschillende onderwerpen ondersteuning bieden:

- Meedenken over strategische keuzes in WIA-productontwerp, pricing en reservering.
- Strategisch advies over het marktpotentieel in de toekomst.
- Toepassen van data-analytics voor verbeterd inzicht in winstgevendheidportefeuille.
- Project leiding en interim-management.
- Opstellen en bouwen van een WIA-dashboard voor betere sturing.
- Aanscherpen van het Acceptatiebeleid.

Verder van gedachten wisselen?

Neem contact op met

Sprenkels

Simon Cureton
Simon.Cureton@Sprenkels.nl
+316 83 39 39 03

Sprenkels

Helen Stijnen
Helen.Stijnen@Sprenkels.nl
+316 10 829 960

